

Lausunto

16.02.2026

Asia: VN/36703/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta

Pykäläkohtainen lausunto

Metsälain 10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Hakkuukielto tulee määrittää metsätyypeille kattavammin. Luonnoksen perusteluissa korostetaan yhtäältä reheviä lehtipuuvaltaisia metsiä, korpia ja rantametsiä (lintujen laji- ja yksilömäärä hehtaarilla suurempi) sekä toisaalta kuivahkoja ja kuivia kankaita (lintujen laji- ja yksilömäärä hehtaarilla pienempi). Tästä päätellään, että rajoitustoimet tulee kohdistaa ensinmainittuihin tyypeihin, koska niissä pesii määrällisesti eniten lintulajeja.

Jää silti perustelematta, miksi varsinkin tuoreet sekapuustoiset kangasmetsät on jätetty tarkastelun/hakkuukiellon ulkopuolelle, vaikka ne ovat merkittäviä lintujen pesimäympäristöjä? Niissä voi esiintyä pesinnän kannalta tärkeitä rakennepiirteitä, kuten erirakenteisuutta ja lahopuita. Tuoreet sekapuustoiset kangasmetsät ovat lisäksi varsin yleisiä. Niiden huomiointi pesimäajan hakkuukiellossa toisi lakimuutokseen vaikuttavuutta. Vaatimus yli 50% lehtipuumäärästä tuoreen kankaan metsissä onkin ristiriidassa EU-tuomioistuimen Voore Mets, C-784/23 -ratkaisun kanssa.

Rantametsien osalta vyöhykkeen rajauksen tulee olla suurempi. 5 metrin minimivaatimus on yksinkertaisesti liian vähän. Leveyden tulisi olla 25-30 metriä, siis varttuneen puuyksilön pituus.

Esitetyt keinot maastotarkasteluun eivät tarjoa edellytyksiä estää pesien hävittämisen tahallisuutta. Pesien toteamisen tulisi olla mieluiten hakkuista riippumattoman tahon suorittamaa ja siihen tulisi yhdistää valvovan viranomaisen tarkastusvelvollisuus. Lain tulisi tarjota selkeät edellytykset määrittää, kuka tekee ja mitä ja miten toimet dokumentoidaan. Arviointitoimien tulee olla arvioitavissa ja kehitettävissä, ja mahdollisuudet siihen, ettei pesintöjä havaita arviointitoimien puutteellisuuksien vuoksi tule hyväksyä.

Näin ohjataan toteamaan kohteen todellinen tilanne linnuston kannalta, sen sijaan, että toteutetaan muodolliset toimenpiteet ilman varmaa vaikuttavuutta. Samaten arviointivelvollisuuden laiminlyönnistä tulisi olla oikeudellinen seuraus vastuutaholle.

Linnuston arviointi paikan päällä on mahdollista tehdä vain pesimäaikana. Siksi lain ei tule mahdollistaa arvioinnin tekemistä muiden hakkuuta valmistevien toimien yhteydessä ajankohdasta riippumatta. Paikan päällä tapahtuvat toimet eivät myöskään saa olla ainoa toimi, vaan olemassaolevaan tietoon tulee nojata, jotta voidaan tarkemmin arvioida, mitä lintuja alueella voi pesiä. Lintulajien pesintä ja sen vaiheet voivat ajoittua eri aikajaksoille hakkuista valmistevien toimien kanssa. On myös voitava kyseenalaistaa, onko hakkuista valmisteva taho kykenevä suorittamaan arvioinnin lintujen pesinnästä alueella. Tähän tulisi asettaa kriteerit, mm. koulutuksen osalta.

Olisi varmempaa, että hakkuista valmistevät ja sitä suorittavat toimet rajattaisiin pesimäajan ulkopuolelle. Lintujen pesintöjen esiintymisen selvittäminen ja varmistaminen jättää lakimuutoksen luonnoksessa liikaa tulkinnanvaraa ja luo epävarmuutta, jotta toimenpiteet olisivat mahdollisimman vaikuttavia Lintudirektiivin tavoitteiden kannalta. Sekapuustoisten kangasmetsien jättäminen pesimäaikaisen täyskiellon ulkopuolelle entisestään korostaa ennakoarviointivaiheen velvoitteiden noudattamista ja niiden kontrollointia entisestään.

Metsälain 14 § Metsänkäyttöilmoitus

Metsätyyppi tulee esittää myös metsänkäyttöilmoituksessa, jotta ulkopuolisten on mahdollista valvoa paremmin, miten vastuutahot noudattavat lakia.

Metsälain 18 § Metsärikos ja metsärikkomus

EU-tuomioistuimen päätös osoittaa, että Lintudirektiiviä on tulkittu Suomessa aiemmin virheellisesti. Metsätalouden ei ole ajateltu kuuluvan direktiivin piiriin, koska pesien hävittämisen ei ole tulkittu olevan tahallista. Näkemys ei kuitenkaan ole koskaan kestänyt lähempää tarkastelua. Lainmuutoksen yhteydessä lakiin tulisi sisällyttää rikosoikeudelliselta kannalta tuottamuksellisuusperiaate. Tuottamuksellisuuden huomiointi olisi myös tehokas ohjauskeino ennakoarviointitoimenpiteiden huolelliselle toteuttamiselle, kunhan toimenpiteitä myös valvotaan. Lakiluonnoksessa kysymystä tahallisuudesta tulkitaan, ettei Voore Mets -päätöksessä lintudirektiivitulkinnassa ei edellytetty metsänhakkuiden kieltämistä lintujen pesimäaikaan. Tulkintaa perustellaan mm. näin:

”Tuomioistuimen ratkaisun mukaan tahallisuutta arvioidaan samalla tavalla tappamis- ja häirintäkiellon osalta eli molemmissa tapauksissa tahallista on sellainenkin toiminta, jolla ei tavoitella lajin yksilöiden tappamista tai häirintää, mutta joka sisältää hyväksynnän tällaisen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen mahdollisuudesta.”

Jostain syystä tulkinnassa kuitenkin keskitytään tahallisuuden osalta vain tappamiseen ja häirinnän osalta vain uhanalaisiin, harvalukuisiin lintulajeihin. Tahallinen tappaminen vältetään uhanalaisten, ei-harvalukuisten ja sitä yleisempien lintulajien osalta käsittelyalueen linnuston arvioinnilla ja ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä. Näitä lajeja saa tahallisesti häiritä, vaikka se voi olla pesinnän epäonnistumisen kannalta tappamiseen vertautuva teko.

Nämä seikat ovat lakiluonnoksen merkittäviä heikkouksia, sillä eroa tahallisen ja ei-tahallisen teon eroa ei perustella selkeästi seurausten kannalta. Luonnoksessa tahallisuuden välttämiseen on esitetty kaksi tapaa, lintulajista riippuen. Tahallisuus hakkuutoimissa ei voi riippua siitä, millaisiin lintuihin se kohdistuu.

Lain nykyistä tulkintaa ei ole pakollista tai tarpeellista muuttaa tältä osin, koska muutos heikentää osaltaan lintujen pesimäaikaista suojelua. Muutoksen tarpeettomuutta perustelee myös, että aiempaan käytäntöön on jo sopeuduttu metsäalalla.

Luonnonsuojelulain 70 § Eläinlajien rauhoitus

-

Luonnonsuojelulain 82 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

On epäselvää, miksi häirintäkielto on haluttu jättää voimaan vain tiettyjä uhanalaisia, harvalukuisia lajeja koskien. Kyseiset lintulajit ovat sellaisia, jotka eivät tyypillisesti ole kovin alttiita metsänhakkuiden vaikutuksille, toisin kuin monet muut uhanalaiset, mahdollisesti harvalukuiset lajit. On erikoista, ettei lakiluonnoksessa problematisoida tarkemmin po. lajien uhanalaistumisen syitä sekä metsätalouden roolia siinä. Lakimuutoksessa pitäisi vähintäänkin jättää mahdollisuus muuttaa/täydentää lajilistaa tai määrittää kynnyksarvot, millä perusteella häirintäkiellon piiriin voidaan lukea uusia lajeja.

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Suomen luonnonsuojeluliitto on kannattanut kesähakkuukielloa pitkään, jo vuosikymmeniä. On myönteistä, että asiaa vihdoinkin edistetään suomalaisessa lainsäädännössä, tosin valitettavan kapeasti, sisältäen samalla heikennyksiä mm. lintujen häirintäkieltoon.

Ensisijaisesti Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri kannattaa metsänhakkuiden täyskieltoa lintujen pesimäaikana, koska se on oikeusvarmin, tehokkain ja samalla osapuolten kannalta selkein keino varmistaa Lintudirektiivin tavoitteiden toteutuminen.

Toissijaisesti Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri kannattaa täyskiellon kohdistamista tiettyihin metsätyyppeihin ja -ympäristöihin pesimäaikana. Piiri kuitenkin vaatii hakkuukiellon ulottamista sekapuustoisiiin tuoreen kankaan metsiin. Tahallisuuden merkitystä tulee myös

selkeyttää ja täsmentää ja kytkeä siihen metsäisiä elinympäristöjä suosivat uhanalaiset, harvalukuiset linnut.

Lakimuutoksessa ei tunnisteta hakkuiden vaikutusta pidemmällä ajalla Lintudirektiivin tavoitteiden kannalta. Varsinkin avohakattu metsähehtaari ei toimi lintujen pesimäympäristönä useisiin vuosikymmeniin. Lintujen suosimat pesä-, suoja ja ruokailupuut puuttuvat avohakatulta alueelta jopa seuraavat 40-50 vuotta. Kolopesijöille vaikutus on vielä pitkäaikaisempi. Kyse ei ole siten vain hakkuun vaikutuksesta linnustoon pesimähetkellä, vaan myös kauas tulevaisuuteen. Hakkuiden pitkäaikaisvaikutus edustaa esitysluonnoksessa mainittua elinympäristöjen katoamista, mikä on keskeinen syy lintulajien taantumiseen. Tämä yhteys jää lakiluonnoksessa vaille huomiota.

Luonnoksessa on myönteistä ulottaa lintujen pesinnän huomiointi puiden kuljetukseen hakkuualueelta välivarastolle. Tulisi huomioida lisäksi hakkuualueen läheiset välivarastot, sillä puupinot tarjoavat pesäpaikkoja linnuille.

Muita huomioita

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Rinne kangas Riku
Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry